

Slik blir gulvet rett

Når boliger skal bygges på eller bygges om, ligger et problem bokstavelig talt under føttene: Gulvet må fornyes. Ofte er gulvflaten verken rett eller sammenhengende. Les mer om kunsten å bruke avrettingsmasse.

Alle kan leve med noen centimeters avvik på et stuegulv. Ei klinkekule triller ikke fra den ene enden av rommet til den andre av den grunn. Men hva når to rom slås sammen til ett? Nivåene kan være forskjellige, tidens tann har gnaget ulikt eller nytt og gammelt skal bygges sammen? Da må det andre virkemidler til.

Dersom huseierens plan er å legge varmekabler og flis på tregulv av ulik årgang og høyde, som i vårt tilfelle, var det ingen vei utenom. Da måtte det brukes avrettingsmasse.

Slik masse er en type sparkel, som kan være basert på ulike bestanddeler. Den kan både ha gips og sement som basis. Avrettingsmasser leveres i sekker, for utblanding på stedet. Det er for mye arbeid å røre massen for hånd, for det går mye av den. Store bøtter og maskinelt blandeutstyr er nødvendig.

- Sparkelmassen bør blandes med en kraftig drill i et rent blandekar, til den er en homogen masse uten klumper. Ikke bland sementbasert masse med gipsbasert masse, tilrår Jon M. Lotsberg. Han er teknisk sjef for flis og sparkel i Akzo Nobel Coatings AS.

Det viktige forarbeidet

Det sier seg sjøl at et tregulv som er fullt av sprekker og gliper må tettes før behandlingen. Det samme gjelder listverket rundt rommet. Massen må ikke få flyte innunder vegger, ned til isolasjonen under gulvet eller i verste fall helt ned til naboen under. Håndverkerne våre var derfor svært nøye med å fylle igjen alle hull, og fjerne all løs maling. Noen steder ble det brukt ekspanderende skum for å forsegle hullene.

Skummet herder og blir helt tett og hardt. Hele gulvet ble deretter behandlet med primer beregnet for denne massen, noe som er helt nødvendig for å garantere resultatet.

- Priming har to viktige funksjoner. Dels skal primeren forhindre vann fra sparkelmassen i å trenge inn i underlaget. Dels skal den sikre god vedheft mellom sparkel og underlag, forklarer Lotsberg. Han fortsetter:

- Påføring av primer bør skje med børste eller rulle i et jevnt sjikt, ikke for tykt og ikke med sølepytter.

Primeren skal tørke i minst 24 timer før sparkling på treunderlag. Om det går lengre tid enn tre døgn før det sparkles, må det primes på nytt.

En krevende vaffelrøre

Varmekablene var lagt og festet på forhånd, i den ytterste delen av arealet. Her ligger boligens inngangsparti. Det blir stedet hvor støvler og sko skal stå, og hvor det ikke skal være kaldt å sette beina. Kablene var lavtbyggende, bare 3 millimeter. Dermed var det ikke noe problem å skjule dem under avrettingsmassen.

Avrettingsmassen har konsistens som en vaffelrøre. Det vil si at den ikke flyter utover av seg selv, men trenger litt hjelp. Tannete sparkler på skaft, og spesialruller med metallpigger, sørger for at det ikke oppstår nye ujevnheter i overflaten. Samtidig sjekker man at den er klumpfri og uten luftbobler.

Avrettingsmassen vår var basert på gips, med fibertilsetning. I motsetning til sementbaserte produkter vil en slik masse ikke kreve like lang herdetid. Derfor er den litt enklere å forholde seg til. Når den er

På med støvlene

Arbeidet ble lagt opp slik: Sekk for sekk med avrettingsmasse ble blandet utendørs. Ferdig blanding ble tømt seksjonsvis, innenfra og utover mot stedet hvor håndverkerne hadde blandeutstyret. Det gjør ingen ting å bevege seg med støvler i massen mens man arbeider. Tørketida er lang nok til at man ikke risikerer å sette varige spor. Likevel er det viktig å dra utover massen hele tida, og sørge for at den er jevnest mulig.

Massen var mulig å gå "tørreskodd" på etter to timer. Forutsetningen for så rask tørketid er at det er vanlig værelsestemperatur og luftfuktighet. Man kan legge sjikt på opptil 3 centimeters tykkelse av gangen.

Det kan bli tungt

Det blir fort flere hundre kilo ekstra vekt på gulvet. Dersom boligeieren er usikker på den ekstra belastningen som avrettingsmassen gir, bør en bygningskyndig tilkalles for å sjekke gulvets bæreevne. Ta også hensyn til tyngden på møblene som skal inn.

For hendte boligeiere med riktig utstyr er det en gøyal utfordring å rette av gulvet selv. Men for de fleste er avretting en oppgave som med fordel kan overlates til en godkjent håndverker. Ikke minst fordi det kreves mange tunge løft, med en viss fare for ryggplager i etterkant.

Da kan man heller bruke mer tid på å tenke ut hvordan det flotte, sammenhengende og plane gulvet skaper nye muligheter i hele boligen.

Gode tips for avretting

- * Tørt, rent og fast underlag: Underlaget må være stabilt, fast, tørt og rent. Sprekker mellom bord, kvisthull og liknende tettes før sparkling. Alle løse bord/plater skal være skrudd fast i bjelkelaget. Overflatebehandlet (lakkert) gulv må rengjøres nøye. Lamellparkett og oljebehandlet eller vokset gulv er ikke godt nok som underlag.
- * Vær nøye: Mål riktige vannmengder. Direkte sollys og trekk bør unngås.
- * Husk temperaturen: For beste resultat bør temperaturen i rommet være mellom 18 og 22 grader. Også sparkelmassen bør ha den temperaturen. Tenk på det hvis du blander den utendørs. Underlaget bør minst ha en temperatur på 10 grader. Trematerialets fuktighet bør ligge mellom 8-10 prosent, det gjelder også bjelkelaget. Ved lavere temperatur og/eller dårlig ventilasjon forlenges tørketiden.
- * Tenk sikkerhet: For avretting på sviktende og bærende konstruksjoner, bør leverandøren kontaktes. Snakk også med bygningskyndige.
- * Prøv: På lakkerte flater bør man prøvesparkle et mindre felt først.